

rutes
i itineraris

pels **camins**
ramaders

DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE

EXPOSICIÓ

Diputació Tarragona

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

Elements que la componen:

1 ROLLER I PANELLS DE BENVINGUDA I COMIAT

Roller amb text introductor + Plafó ovella "BENVINGUTS!"

Roller amb crèdits + Plafó ovella "A REVEURE!"

Mida: 0,85 x 2m

2 5 PANELLS ITINERARIS

5 Estructures NETUPSCREEN

Mida: 3,7 x 2,24 m

Com es munten les estructures NETUPSCREEN?

3 ROLLERS TEMÀTICS

10 Rollers

Mida: 0,85 x 2m

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Roller amb text introductorí + Plafó ovella "BENVINGUTS!"

Roller amb crèdits + Plafó ovella "A REVEURE!"

Mida: 0,85 x 2m

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Rollers temàtics (0,8 x 2) m

ELS MERCATS I ELS TRACTANTS DE BESTIAR

El ramader, a més de la seva tasca principal, és un comerciant. Els seus animals són el seu producte i el seu negoci. Els mercats de bestiar són els punts de trobada entre ramaders i compradors. Els tractants són els que fan de mitjà entre els dos, ajudant a trobar el comprador més adequat per a cada animal.

Les ramaderes que es dediquen a aquest comerç, se les coneix com a ramaderes de bestiar, un treball que requereix un bon sentit de l'oïra i una gran capacitat de negociació.

Les zones de Tarragona i l'Ebre són zones amb una gran tradició ramadera. Els ramaders de Tarragona són els que comercialitzen els animals a les zones de l'Ebre, i els ramaders de l'Ebre són els que comercialitzen els animals a les zones de Tarragona.

FIRES, ORIGINÀRIAMENT RAMADERES

Les fires han estat durant segles un dels grans moments socials i econòmics dels ramaders. Els ramaders venien els seus animals a les fires i els compradors venien els seus diners. Les fires són un moment de trobada entre ramaders i compradors, i un moment de negociació.

Al llarg dels segles, les fires han anat canviant. Al principi, les fires eren simples trobades entre ramaders i compradors. Però amb el temps, les fires han anat canviant i ara són moments de negociació i de trobada entre ramaders i compradors.

Les fires són un moment de trobada entre ramaders i compradors, i un moment de negociació. Les fires són un moment de trobada entre ramaders i compradors, i un moment de negociació.

L'EXTENSIÓ I L'AMPLADA DELS CAMINS RAMADERS

El ramader és un professional que ha estat desenvolupant la seva tasca al llarg dels segles. Els ramaders són professionals que han desenvolupat la seva tasca al llarg dels segles.

El ramader és un professional que ha estat desenvolupant la seva tasca al llarg dels segles. Els ramaders són professionals que han desenvolupat la seva tasca al llarg dels segles.

El ramader és un professional que ha estat desenvolupant la seva tasca al llarg dels segles. Els ramaders són professionals que han desenvolupat la seva tasca al llarg dels segles.

DEVESES, ABEURADORS I CORRALS

Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys. Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys.

Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys. Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys.

Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys. Les ramaderes desenvolupen una tasca molt important: la gestió dels terrenys.

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Rollers temàtics (0,8 x 2) m

UN PATRIMONI COL·LECTIU

El patrimoni de les comarques del Camp de Tarragona i del Tàrragonès són dos dels territoris de camins ramaders, que estan protegits per la legislació com a tal. A més, són un bé de domini públic de les comarques autòctones i, en conseqüència, inalienables, imprescriptibles i no embargables. A més, la Llei 2/1994, de 20 de juliol, de part de les grans operacions, que té el mateix nom, preveu els usos compatibles (agrari i, en cas complementari, turístic), així com la conservació dels seus recursos i el seu ús.

Aquest tipus de camins, però, no poden existir en un espai urbà, ja que el seu ús és més apropiat a espais rurals on hi ha un paisatge més natural i on hi ha un patrimoni més ric. A més, és per això que per la generalitat de la població, amb excepció dels pobles.

Si bé, com passa amb d'altres patrimonis col·lectius, hi ha un ús del camí no de ús únic, sinó que pot servir per a moltes coses. És per això que el patrimoni col·lectiu de camins ramaders té un ús múltiple i pot servir per a moltes coses. És per això que el patrimoni col·lectiu de camins ramaders té un ús múltiple i pot servir per a moltes coses.

Així doncs, els camins ramaders són un patrimoni que tota la ciutadania de la demarcació de Tarragona pot utilitzar, però no tot i, en definitiva, gaudir-ne. Per això, és per això que el patrimoni col·lectiu de camins ramaders té un ús múltiple i pot servir per a moltes coses.

POTENCIALITATS MEDIAMBIENTALS, CULTURALS I RECREATIVES DELS CAMINS RAMADERS

El camins ramaders, que són un dels recursos més importants del territori, són un patrimoni col·lectiu de les comarques autòctones i, en conseqüència, inalienables, imprescriptibles i no embargables. A més, la Llei 2/1994, de 20 de juliol, de part de les grans operacions, que té el mateix nom, preveu els usos compatibles (agrari i, en cas complementari, turístic), així com la conservació dels seus recursos i el seu ús.

A més, en l'àmbit mediambiental, els camins ramaders són un recurs molt important, ja que són un element clau per a la conservació del patrimoni natural i cultural. A més, són un recurs molt important, ja que són un element clau per a la conservació del patrimoni natural i cultural.

Quant a les potencialitats culturals i recreatives, els camins ramaders són un recurs molt important, ja que són un element clau per a la conservació del patrimoni natural i cultural. A més, són un recurs molt important, ja que són un element clau per a la conservació del patrimoni natural i cultural.

Per això, doncs, el patrimoni col·lectiu de camins ramaders és un patrimoni col·lectiu de les comarques autòctones i, en conseqüència, inalienables, imprescriptibles i no embargables. A més, la Llei 2/1994, de 20 de juliol, de part de les grans operacions, que té el mateix nom, preveu els usos compatibles (agrari i, en cas complementari, turístic), així com la conservació dels seus recursos i el seu ús.

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- 5 Panells itineraris / 3,7 x 2,24 m

Inici: L'Aldea
El caser de la sortida de l'OPR (de la N-340), la torre de la Canella engla la línia de la Palma i la plana delbaca del s. XII.

Antiposta
El Llaró ramader, antic pòrtic penjant i del temps de Castel.

La Fira de Sant Joan
Fira de Sant Joan, celebrada a la tarda, amb música i ballades de la zona.

La Galina
Lloc on s'organitza la Fira de Sant Joan, un caser de la zona, del s. XII, amb un mur de pedra i un pati.

La Fira de Sant Joan
Fira de Sant Joan, celebrada a la tarda, amb música i ballades de la zona.

Final: Sant Joan del Pas, Ulldecona
El nom explica la importància de lloc on pas cabalers per mouer el cru de la Serra.

Itinerari 1
De l'Aldea a Sant Joan del Pas pels lligalls del Montsià
DADA ENRIC I MONTSIÀ

Ens agrada caminar de l'Aldea a Sant Joan del Pas amb el gos que ens va regalar Llorenç, el pastor. És un dels nostres tropezos preferits per caminar i, com que és llarg, altres vistes l'hem fet an'acció.

Antigament passaven per aquí molts pastors amb les ramones que anaven i venien, des de les terres de Tarrà a les terres de l'Ebre. En l'itinerari que us proposem, si sentiu ram, encara us podeu endegar amb els pastors ramaders que transladen per aquí les seves ovelles i vacques, entre els prats esbats de la serralada Ibèrica i les pastures d'hivern situades entre els conques del Montsià.

LLIGALLS
A les conques del Baix Ebre i el Montsià els camins ramaders s'anomenen lligalls. Els lligalls són sendes al carrer que unen tradicionalment les zones de pastures locals que, al sud de Catalunya, nord de Castella i País Basc, s'ocupaven dels animals amb nous, de pasturar els camions de ramader, etc.

La TRANSHUMÀNCIA implica per al pastor i per al ramat un long desplaçament entre regions allunyades, que es complementen pel clima i pel diferent aprofitament dels recursos herbals. A les terres de la zona de l'Ebre es transhumantava baixament i algunes encara s'observa, sobretot a les terres del Sistema Ibèric, al Pirineu, sobretot a les terres dels Pirineus i a l'alt Pirineu, fins i tot a través dels Pirineus, del sud dels Alps.

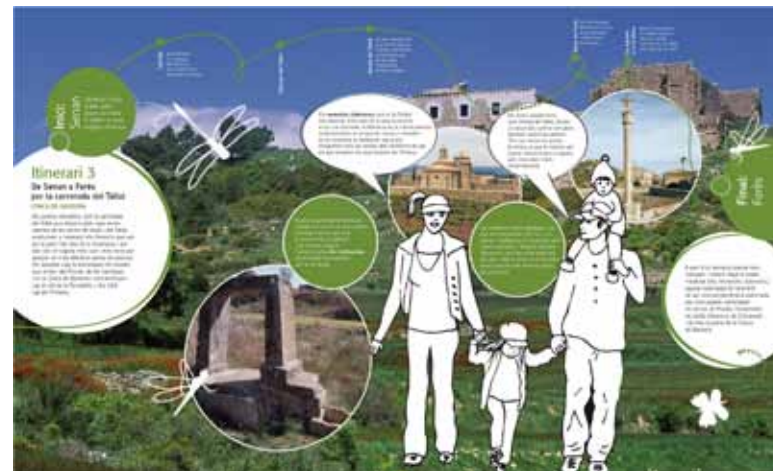
A l'antiposta passem per davant del **mercat**. Antigament, la majoria de pasturers disposaven d'un mercat setmanal que encara es celebra cada diumenge. En altres llocs, com ara Mora d'Ebre, hi havia mercats que, un cop al mes, estaven incorporats en el calendari del ramader.

Un cop arribem a la Galina i fins a Sant Joan del Pas, al llarg de prop de 10 km, el lligall coincideix, si fa o no fa, amb el trajecte de la **vía Augusta**. Si més no, al fet que les divisions medievals dels actuals municipis se recuperen als camins ramaders, ens suggereix que molt d'aquests camins trobem una antiposta considerable, almenys des de l'edat mitjana.

Mentre caminem ens ha vingut a la memòria que moltes famílies de les conques de l'Ebre passen de Tarrà i del Baix Aragó. Molts d'aquests eren originàriament ramaders de ramones que es van instal·lar aquí, com a tractorers i conectors. Quantes cotes amb els seus fills, al llarg dels segles, deuen haver deixat la seva petjada en aquestes terres, carregats amb tot allò que tenien i seguint els passos dels pastors i les seves ovelles.

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- 5 Panells itineraris / 3,7 x 2,24 m

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

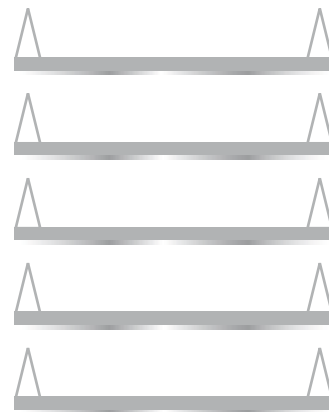
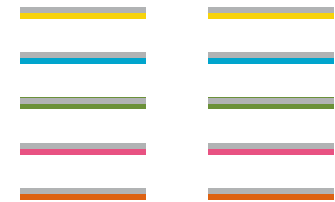
- Distribucions / llegendes de continguts

- 1 Roller crèdits
- 1 RolleR introductor
- 2 panells BENVINGUTS / A REVEURE!

10 Rollers temàtics

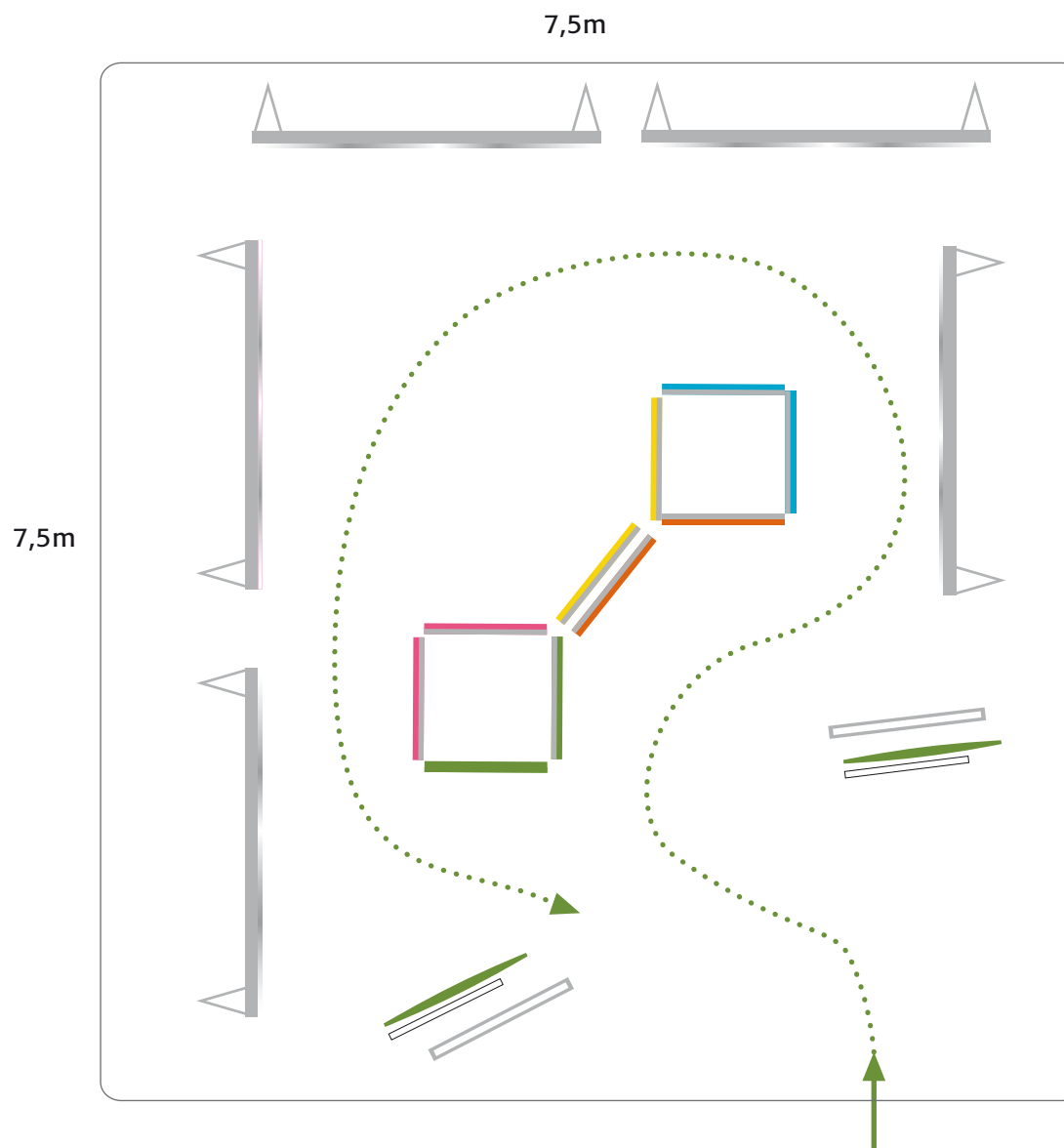
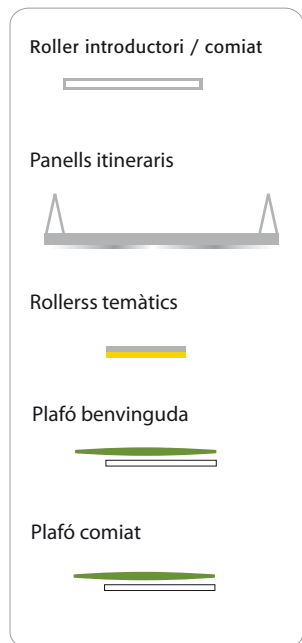

- itinerari 1
- itinerari 2
- itinerari 3
- itinerari 4
- itinerari 5

5 Panells itineraris

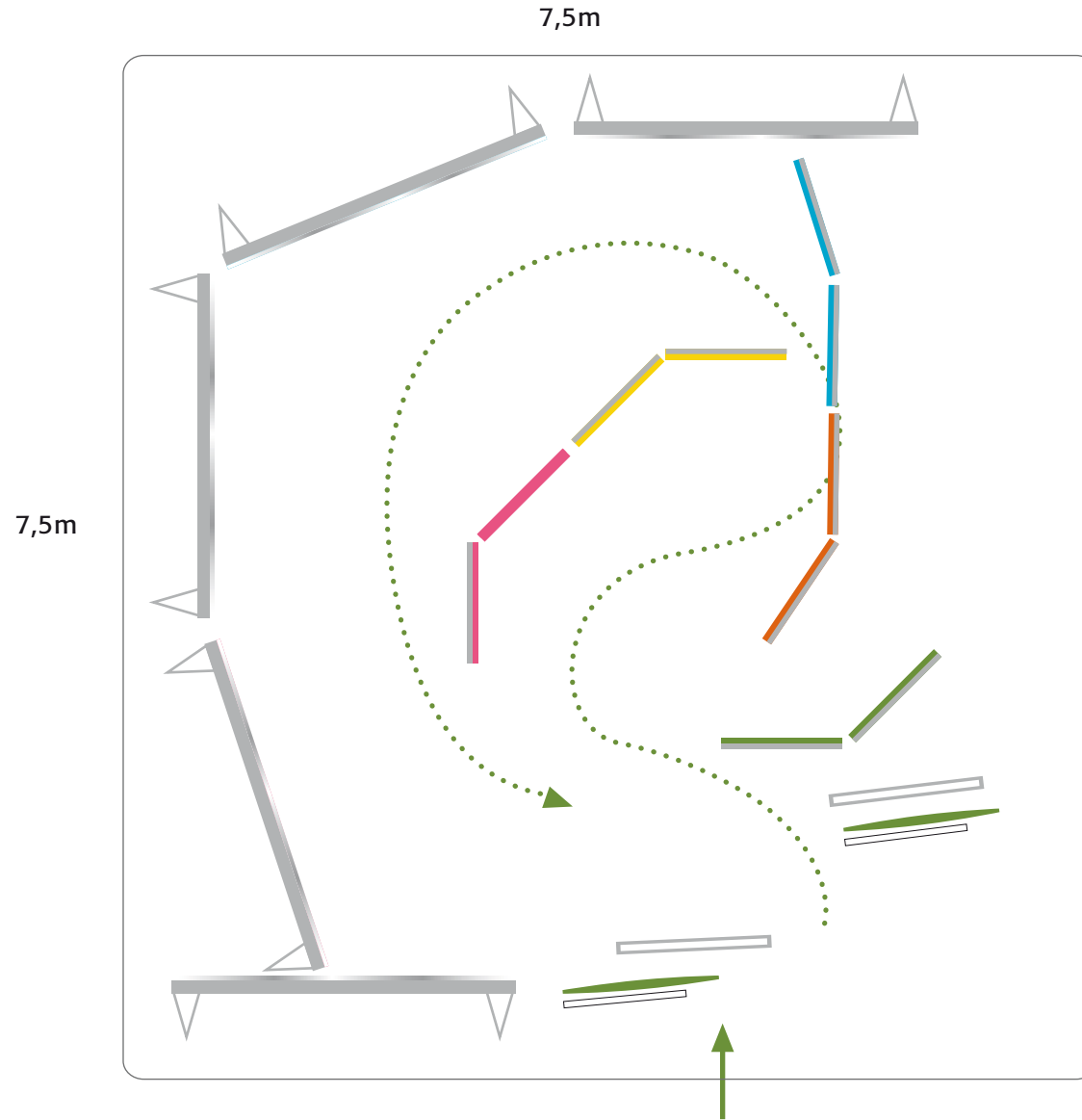
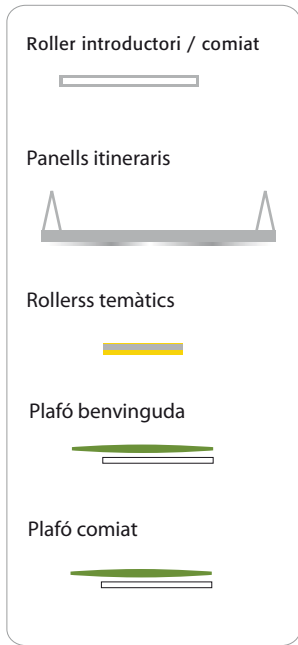
EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Distributions / opció 3
Mida sala mínima 7,5x7,5m

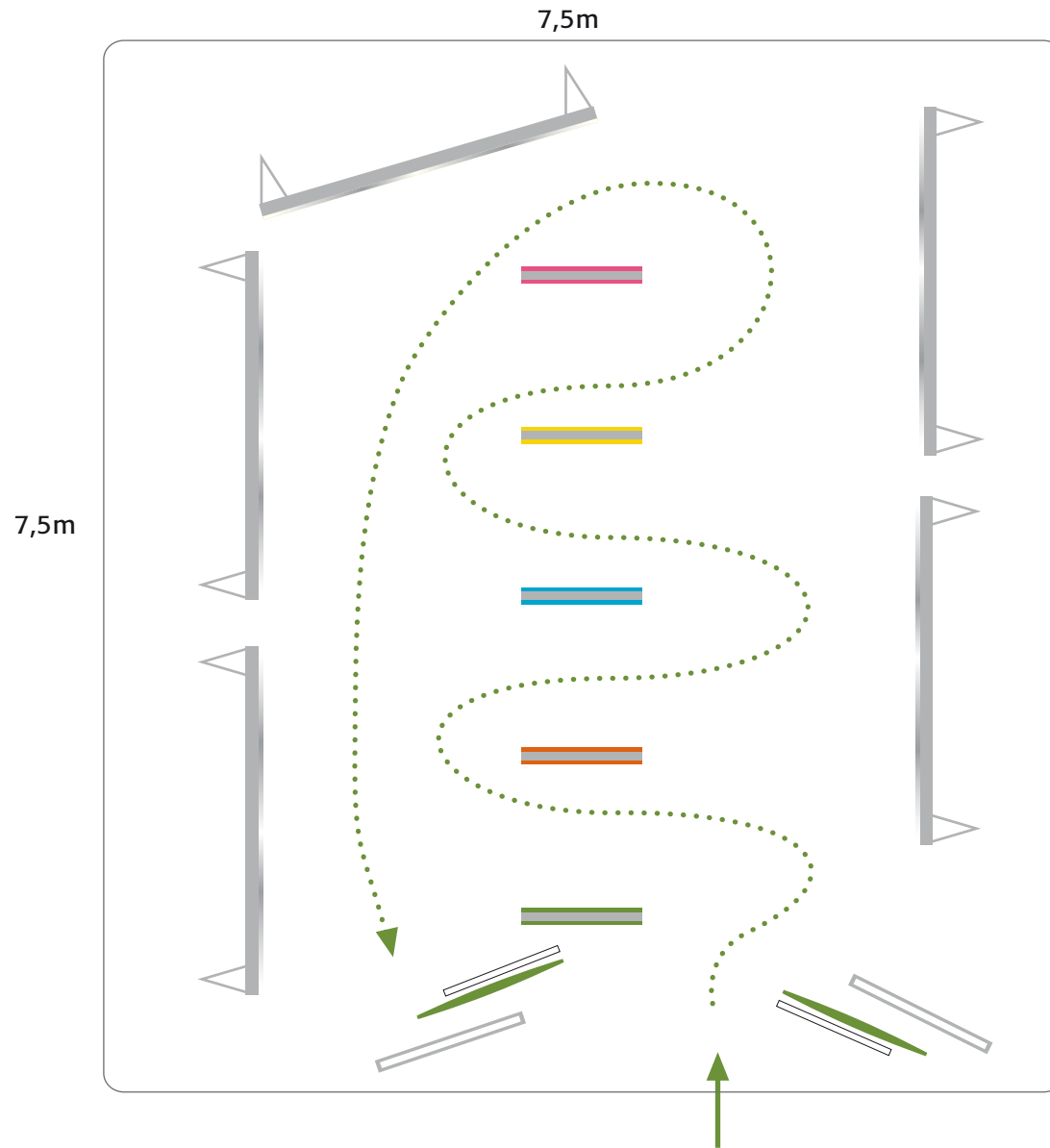
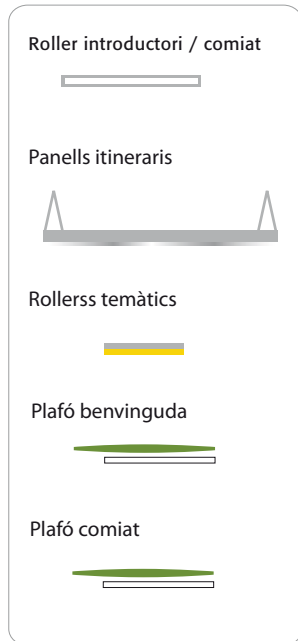
EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Distributions / opció 2

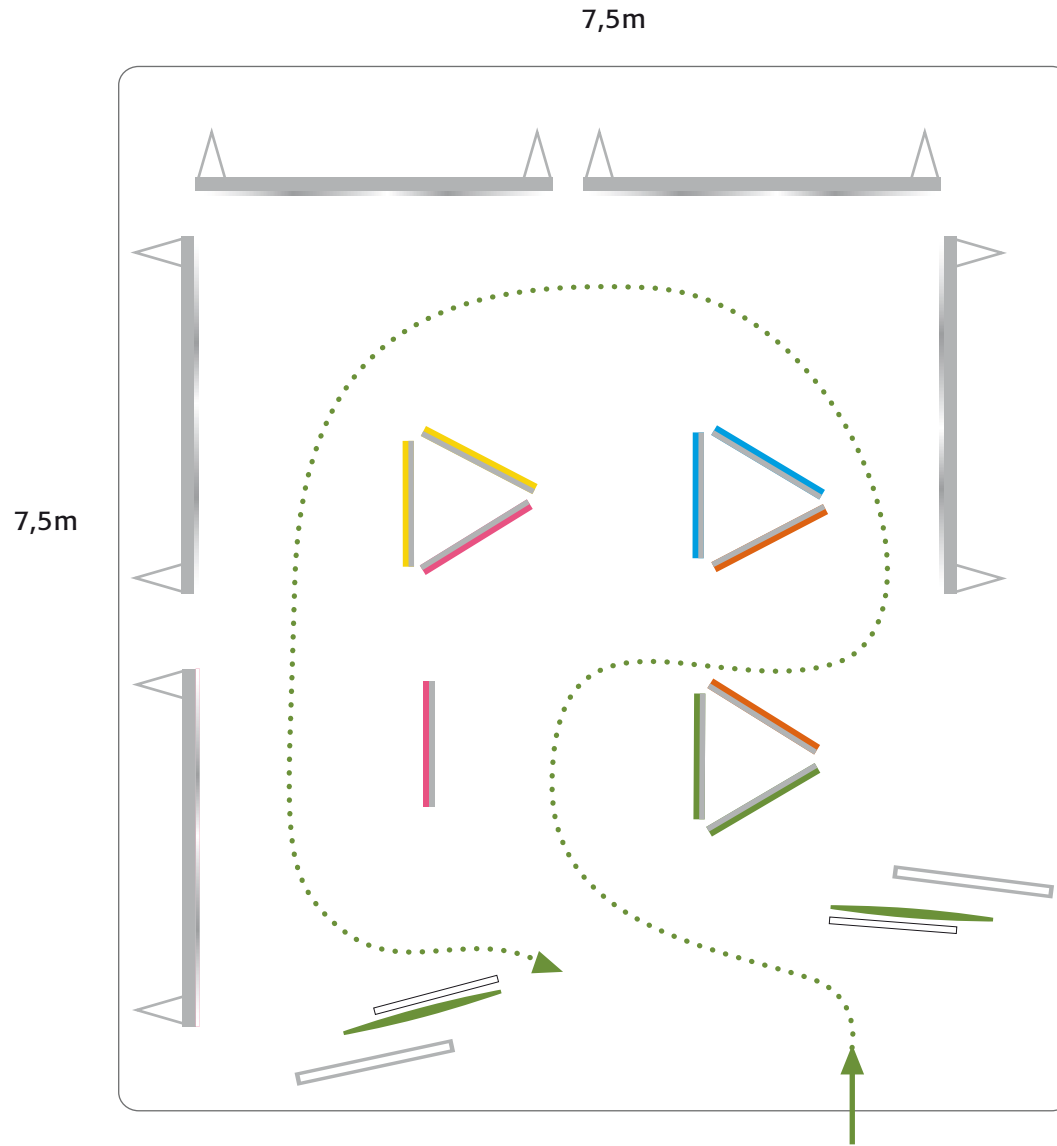
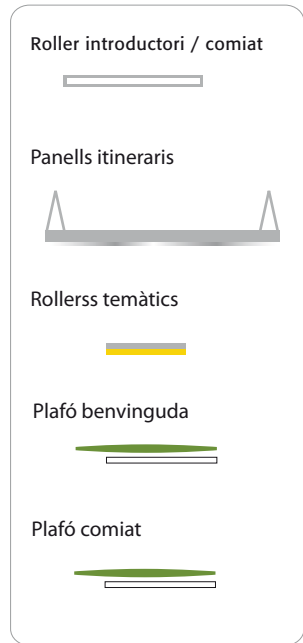
EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Distributions / opció 1

EXPOSICIÓ ITINERANT "CAMINS RAMADERS DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE"

- Distributions / opció 4

● Muntatge dels panells itineraris

5 Estructures NETUPSCREEN

Mida: 3,7 x 2,24 m

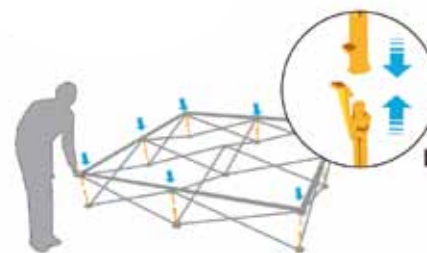
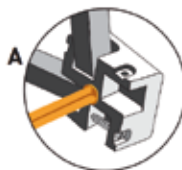
Com es munten les estructures NETUPSCREEN?

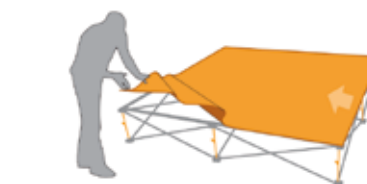
NetUpScreen

1. Despliega la estructura con la cinta perimetral de Velcro hacia arriba.

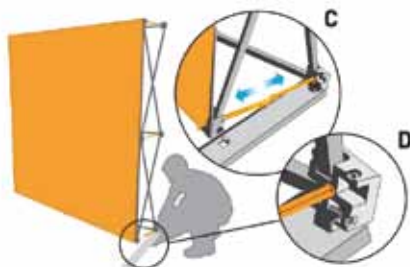
Aunque parezcan iguales, cada estructura tiene una parte superior e inferior. La parte inferior se reconoce porque sus nodos llevan un tornillo adicional (ver dibujo A). Este tornillo servirá para colocar los pies estabilizadores.

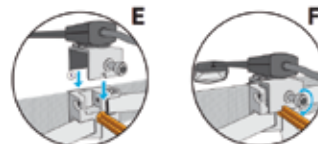
2. Desplegada la estructura en el suelo, cierra cada uno de los bloqueadores (ver dibujo B).

3. Para colocar la imagen, recomendamos que empieces por fijar la tela o lona por la parte inferior de la estructura (en esta parte, la imagen no debe sobresalir de la cinta Velcro). Si el soporte es tela impresa podrás guardar tu estructura sin necesidad de retirar la imagen evitando así colocarla de nuevo la próxima vez que la utilices.

4. Para colocar los pies estabilizadores, abre de nuevo el bloqueador correspondiente (ver dibujo C y D). Después de encajado el pie, ciérralo.

5. Para colocar el foco, haz coincidir la hendidura del conector del foco con el bloqueador naranja saliente del nodo (ver dibujo E). Aprieta el tornillo hasta fijar bien el foco en el nodo (ver dibujo F).

ATENCIÓ

PER RECOLLIR L'ESTRUCTURA, RECORDEU OBRIR TOTS LOS BLOQUEJADORS ABANS DE PLEGAR-LA.

SIGUEU CUIDADOSOS.

OBRUI I TANQUEU L'ESTRUCTURA A POC A POC